

- zemljište
- materijali
- energija
- voda
- zdravlje i ugodnost
- biološka i društvena raznolikost

Da li uopće graditi?

- reorganizacija
- preseljenje
- rekonstrukcija
- dogradnja
- gradnja

Korištenje zemljišta

- graditi iznad nivoa vode u slučaju 100-godišnje poplave
- ne graditi na močvarnom tlu
- ne graditi na tlu slabe nosivosti
- ne graditi na lokacijama gdje se nalaze staništa ugroženih vrsta
- voditi računa o topografskim karakteristikama tla i mikroklimatskim uvjetima

Korištenje zemljišta

- *brownfield vs greenfield* - usmjeriti razvoj na urbana područja s postojećom infrastrukturom, očuvati staništa i prirodne resurse, dekontaminirati zagađena tla

Korištenje zemljišta

- birati lokacije s dobim prometnim vezama (u zoni javnog prijevoza) i s već izgrađenom infrastrukturom (škola, dućani, banka, restorani, kafići...)
- osigurati dovoljan broj biciklističkih staza, parkirališta za bicikle, garderobe s tuševima na radnom mjestu

Korištenje zemljišta

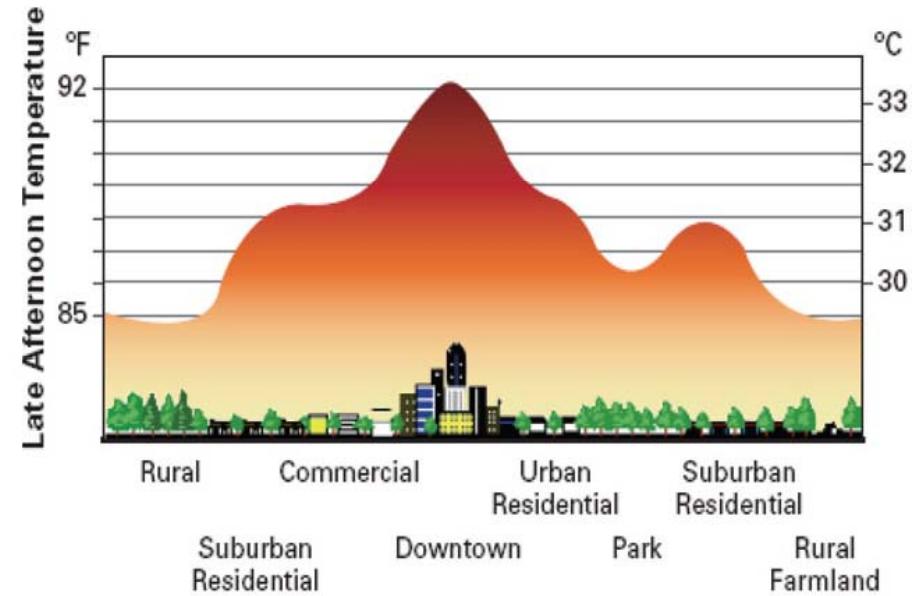
- spriječiti zagađenje tla, zraka i vode za vrijeme gradnje

Korištenje zemljišta

- smanjiti efekt toplinskog otoka

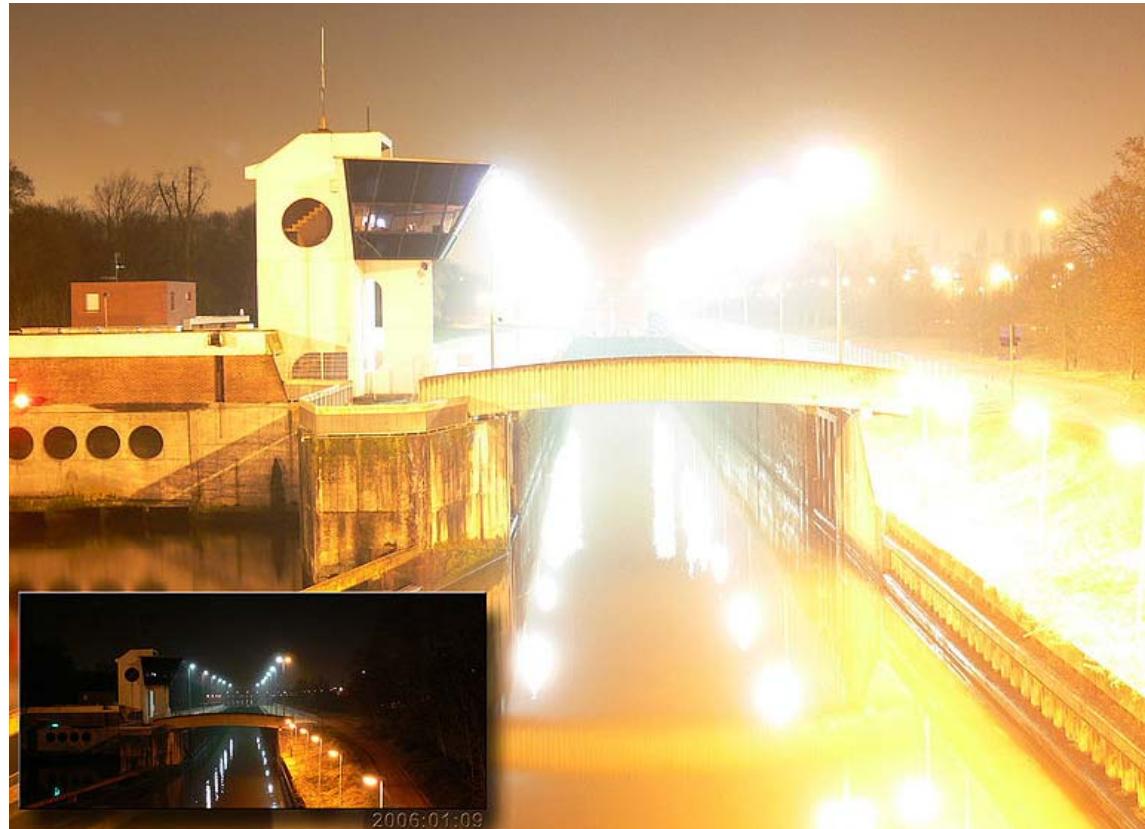
“Uzmite sve zgrade i učinite njihove krovove bijelima, te učinite sve kolnike sličnije boji betona nego crnoj boji, i učinite to svuda... to je jednako smanjenju emisije CO₂ za količinu koju ispuste svi automobili na cestama kroz period od 11 godina.”

Korištenje zemljišta

- spriječiti svjetlosno zagađenje – vanjsku rasvjetu projektirati vodeći se mjerilom sigurnosti i udobnosti

30% potrošnje sirovina i 30% otpada

- smanjiti potrošnju prirodnih resursa
- smanjiti potrošnju energije
- smanjiti emisiju CO₂
- smanjiti stvaranje otpada
- smanjiti zagađenje zraka, vode i tla

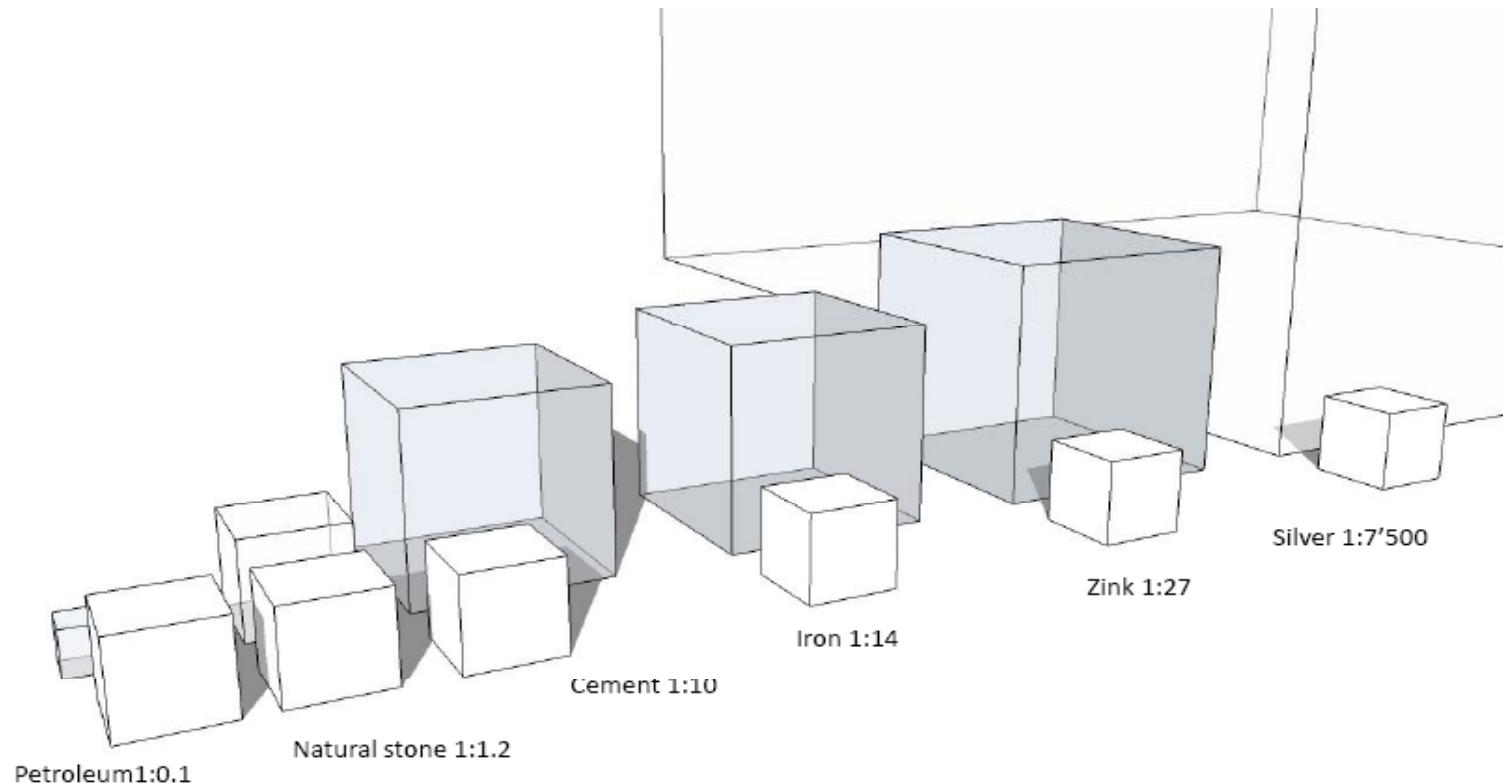

Korištenje materijala

Ekološki ruksak

- pokazatelj potrošnje prirodnih resursa
- ukupna količina sirovine koja potrebna da se proizvede određena količina materijala ili proizvoda

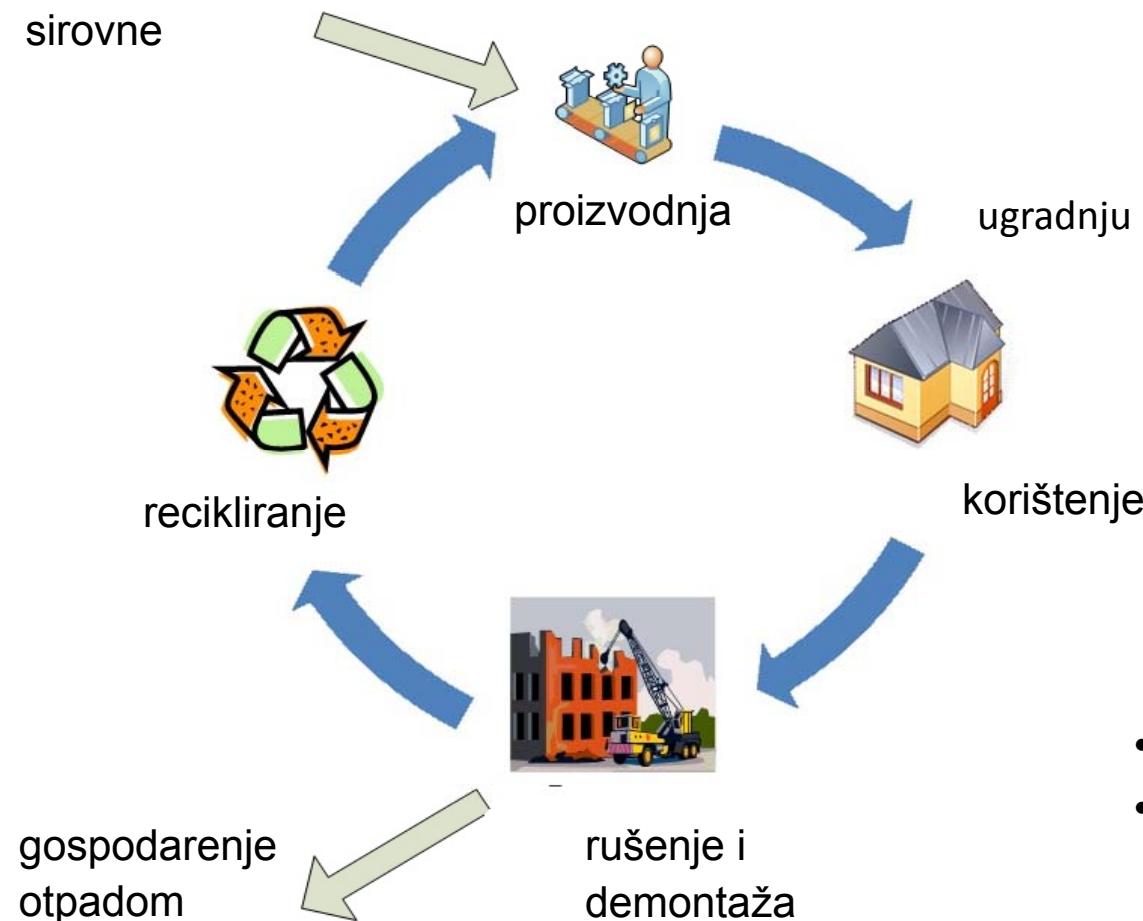
Mobitel težine
150 g ima
ekološki ruksak i
do 75 kg, a
računalo težine 6
kg "nosi" ruksak
od 1500 kg.

Korištenje materijala

Life cycle assessment (LCA) – metoda procjene životnog ciklusa

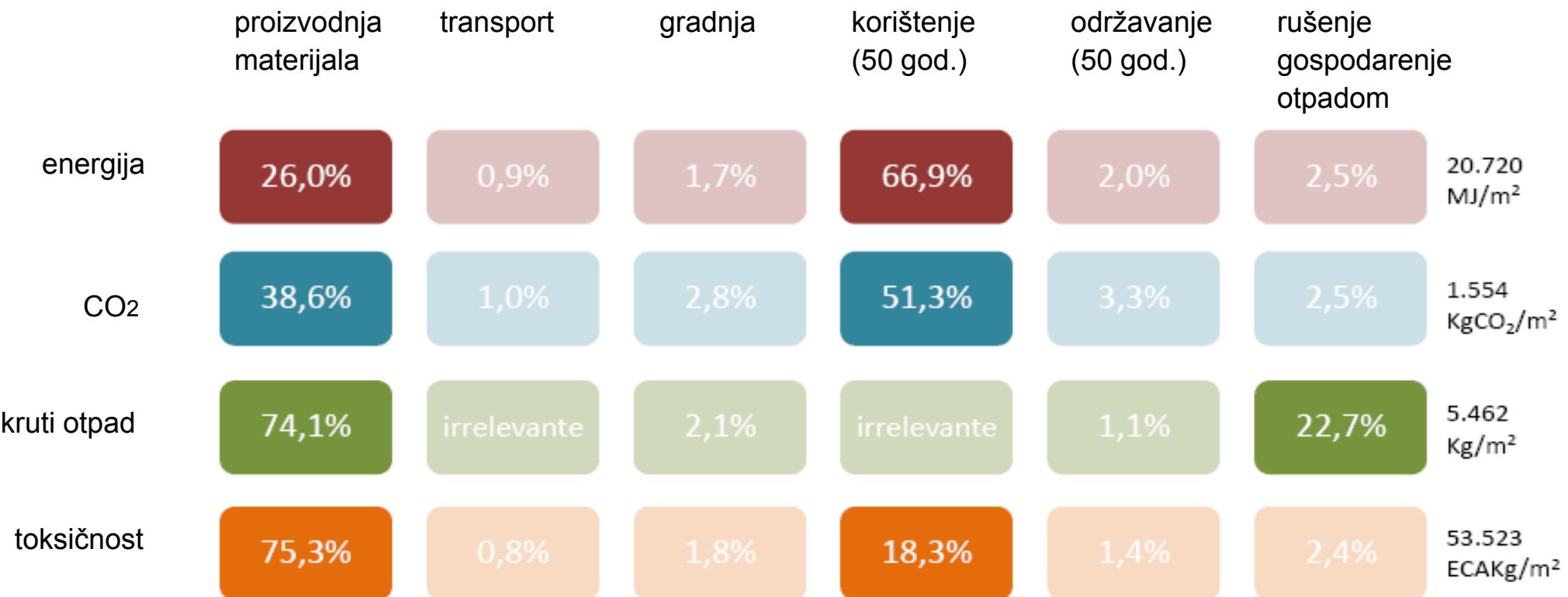
- utjelovljena energija
- operativna energija

Korištenje materijala

Utjecaj građevine na okoliš tijekom životnog ciklusa

Korištenje materijala

Rekonstrukcija postojećih građevina je bolje rješenje od novogradnje jer:

- produžuje vijek trajanja građevine
- smanjuje potrošnju prirodnih resursa i energije
- sprečava nastajanje otpada

Korištenje materijala

Projektiranje građevnih dijelova zgrade komparirajući sva relevantna svojstva materijala:

	Type of insulation				
	Expanded polystyrene insulation	Rock mineral wool	Cellular glass	Cellulose	Phenolic foam
Thermal performance	0.033 W mK ⁻¹	0.034–0.036 W mK ⁻¹	0.042 W mK ⁻¹	0.033 W mK ⁻¹	0.018 W mK ⁻⁴
Moisture resistance	NOT considered a vapour barrier. Low water vapour transmission, no capillary action, and high resistance to moisture absorption.	Does not absorb moisture. At 95% RH, hygroscopic water content is only 0.02% by volume, 2% by weight. No capillary action.	0.2% by volume. No capillary action.	Not given (presumed low moisture resistance).	High moisture resistance, low vapour permeability, 90% closed cell structure.
Mechanical performance	10% compression strength of 110–150 kPa.	10% compression strength of 120–180 kPa.	10% compression strength of 230–500 kPa. Average compressive strength is 600 kPa (87 p.s.i.).	Not given (presumed poor mechanical strength).	'Good compressive strength'.
Chemical properties	Resistant to diluted acids and alkalis. Not resistant to organic solvents. Can chemically interact with polymeric single-ply membranes such as PVC.	May need isolating board under asphalt.	Pure glass without binders or fillers. Totally inorganic, impervious to common acids except hydrofluoric acid. May release hydrogen sulphide and CO in a fire.	Treated with inorganic salts for fire protection.	Low corrosion, pH approx. 6.5. Pre-1980s foam corrosive to metal deck surfaces and fasteners in dry conditions and aggressively corrosive when wet.
Fire behaviour	Melts and shrinks away from small heat source. Ignites with severe flames and heavy smoke when exposed to a large heat source.	Non-combustible to 2000°C. Practical limit is 1000°C owing to the additives.	Non-combustible.	Withstands direct heat from a blowlamp.	Class O fire rating.

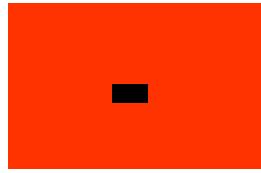
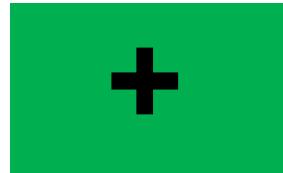
Korištenje materijala

	<i>Type of insulation</i>				
	<i>Expanded polystyrene insulation</i>	<i>Rock mineral wool</i>	<i>Cellular glass</i>	<i>Cellulose</i>	<i>Phenolic foam</i>
Toxicity	Thermal decomposition products are no more toxic than those of wood.	None.	None.	None, fully biodegradable.	Formaldehyde used in manufacture.
Embodied energy	120.0 GJ t ⁻¹	25.0 GJ t ⁻¹	27.0 GJ t ⁻¹	0.63–1.25 GJ t ⁻¹	27.78 kW kg ⁻¹
CFC emissions	Does not use CFCs, HCFCs or CO ₂ .	Does not use CFCs, HCFCs.	Does not use CFCs, HCFCs.	Does not use CFCs, HCFCs or VOCs.	Does not use CFCs. Uses chemical blowing agents instead of a physical one. See Chapter 4.
Effects of age	None reported. See Chapter 4.	None (batt). Settling (loose fill).	See Chapter 4.	None reported.	See Chapter 4.
New buildings	On or below sub-floor slab, between timber floor joists. Partial or full fill wallboards. Flat or pitched roofs. Granular and bead forms of EPS can be injected into existing cavity.	Roof or ceiling, walls, floor or foundation.	Roof or ceiling, walls, floor or foundation.	Roof or ceiling, walls, floor or foundation.	Factory engineered panels. Particularly suited for HVAC pipework and ducting. Not mentioned.
Existing buildings					
Prices	Range £1.23–6.50 per m ² . Board: 50 mm £4.95, 100 mm £4.64. Cavity fill: 65 mm £2.75 (including labour).	£1.50–3.00 per m ²	'Expensive'	None given.	'Ballpark' £5.81 per m ²
Lifetime	None given.	60+ years.	None given.	None given.	'Long' – usually exceeds building life.
Recycling	Easily melted and reformed. Low density in place in the UK precludes long-distance transport.	Recycling programs	Reclaimable on demolition.	100% recycled and recyclable.	Is possible. No programs in UK as reported.

Korištenje materijala

bentonitna HI

drvo, kamen

kamena vuna

drvena stolarija

TPO krovne membrane

bitumenska HI

armirani beton, čelik

ekspandirani polistiren

PVC stolarija

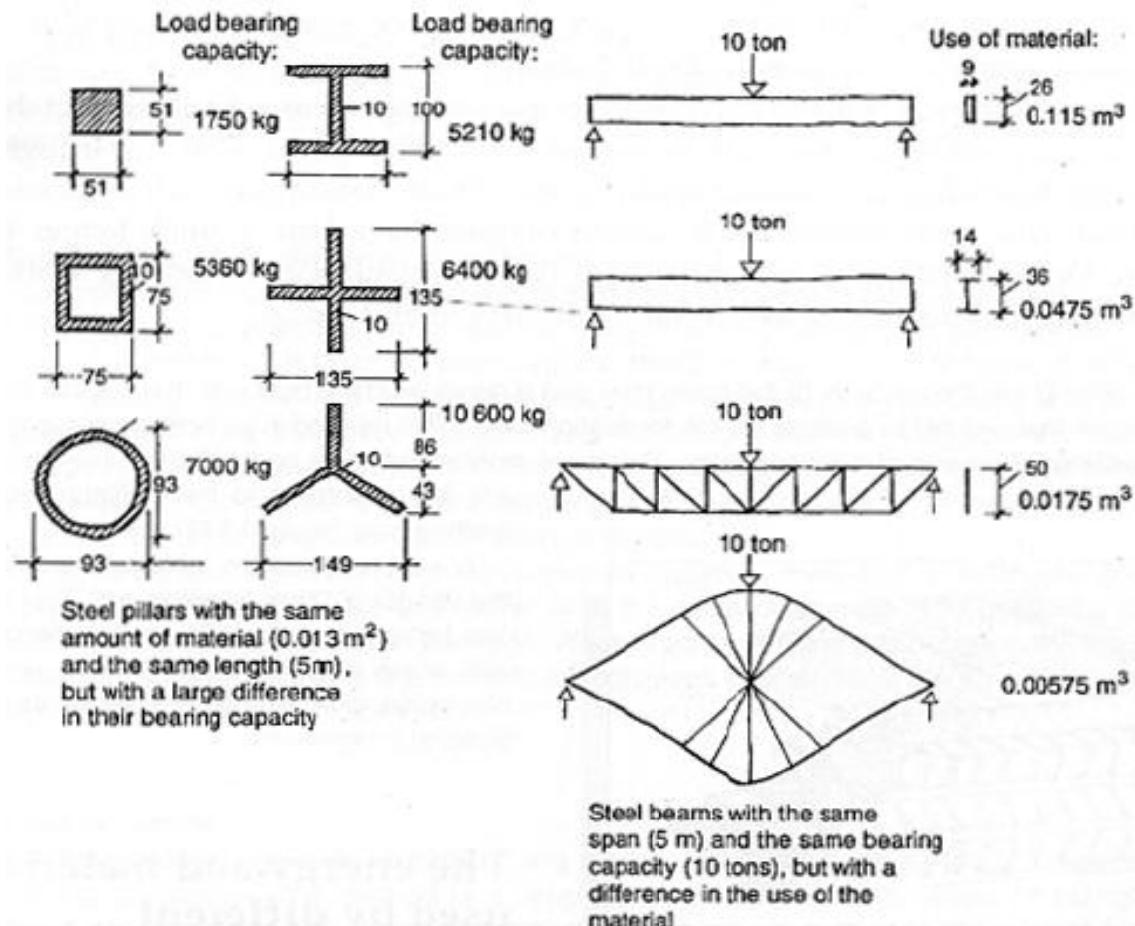
PVC krovne membrane

Korištenje materijala

Optimalizacija materijala uz istu ili veću nosivost konstruktivnog elementa

Upotreba recikliranih materijala

- otpad je sirovina na krivom mjestu

Iz 1t rudače može se dobiti 5g zlata, dok se 200-300g zlata može dobiti iz 1t mobitela.

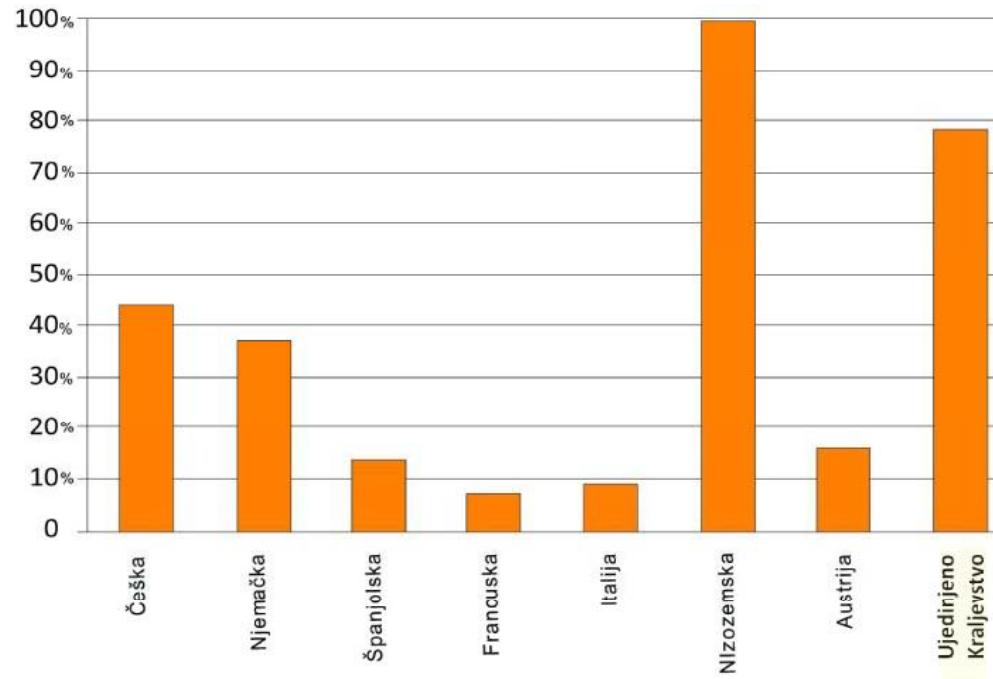

- upotrebljavati jednostavne, ne-kompozitne materijale
- projektirati trajne, modularne, montažne konstrukcije sa suhim spojevima

Recikliranje građevinskog otpada

- u Hrvatskoj se reciklira 10% građevinskog otpada
- EU Direktiva o otpadu – cilj 70% do 2020.

Recikliranje građevinskog otpada

- smanjiti potrebu za površinama namijenjenim za odlagališta
- smanjiti upotrebu neobnovljivih prirodnih agregata, uvođenjem recikliranog agregata
- stvoriti nove poslovne mogućnosti

Primjena:

- temelji cesta i željeznica
- obnova okoliša
- beton male čvrstoće

Korištenje materijala

Upotreba materijala koji ne zagađuju okoliš i ne škode zdravlju

- materijali koji tijekom proizvodnje što manje zagađuju okoliš – zrak, vodu i tlo
- materijali koji tijekom korištenja ne ispuštaju toksične tvari kao npr. hlapivi organski spojevi (VOCs)

- boje i zaštitni premazi - otapala
- namještaj – formaldehid u iverici
- zidne, podne i stropne obloge

Korištenje energije

Na Zemlju od Sunca u jednom danu stigne više energije nego što cijelo čovječanstvo potroši u godinu dana.

40% potrošnje energije i 40% emisije CO₂

Ciljevi:

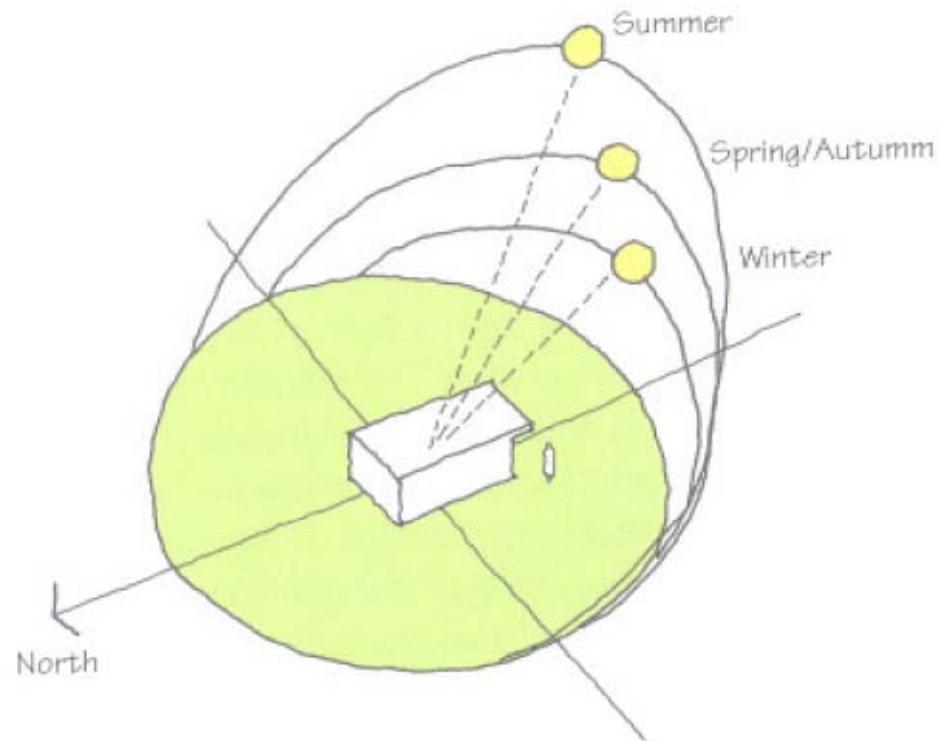
- smanjiti potrošnju energije dobrom toplinskom izolacijom, upotrebom pasivnih i aktivnih solarnih sustava te upotrebom štedljivih potrošača el. energije
- smanjiti emisiju CO₂ upotrebom obnovljivih izvora energije

antonija bogadi dipl.ing.arh, emilia vlahek dipl.ing.arh, maja kireta dipl.ing.arh.

Pasivni solarni sustavi

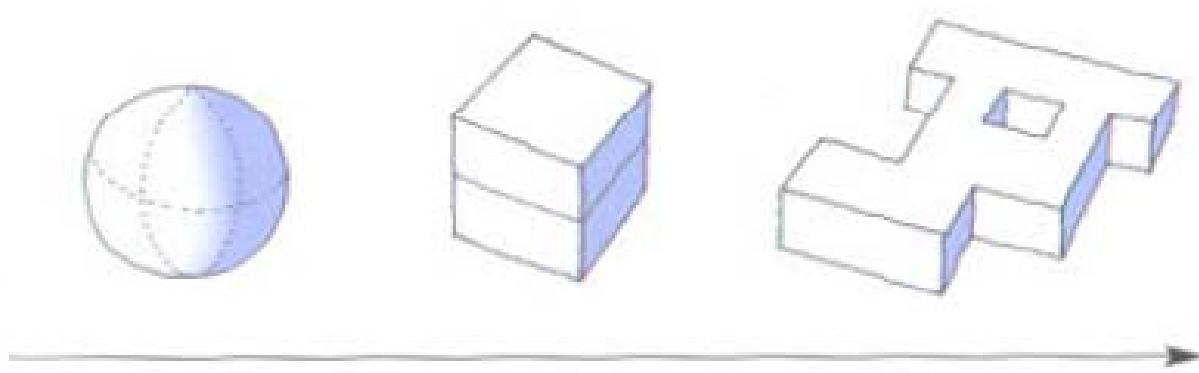
- zgrade koje djeluju kao kolektori i spremnici sunčeve topline
- učinkovit i jeftin sustav
- neprimjenjiv kod već izgrađenih zgrada

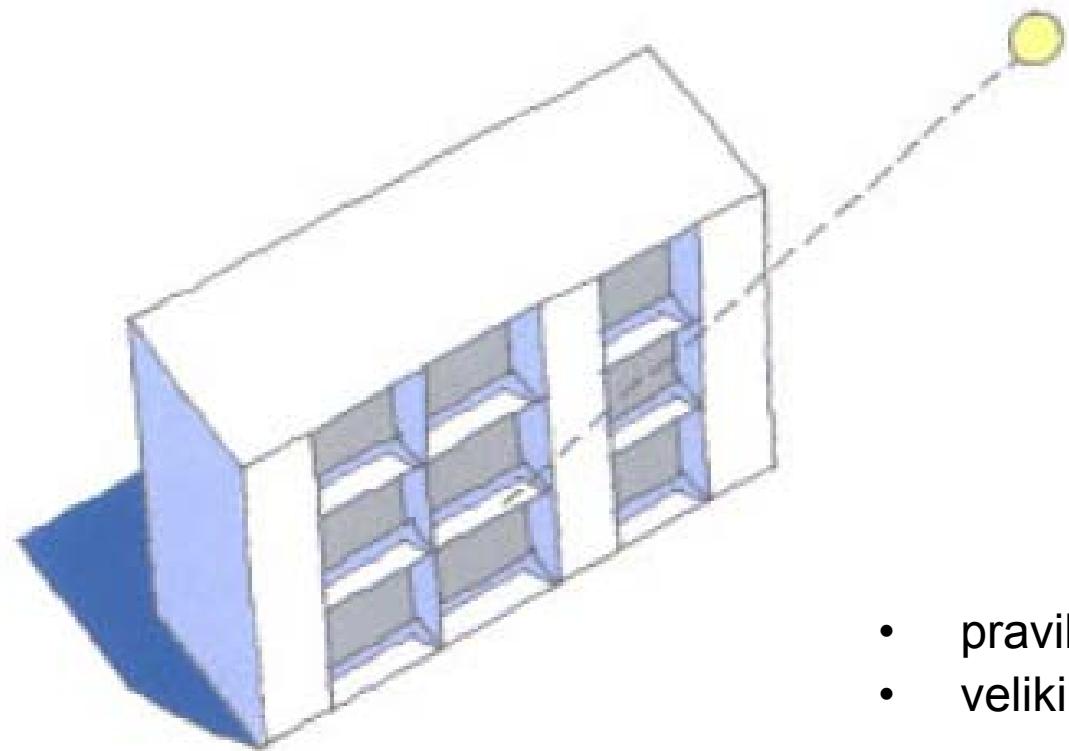
Korištenje energije

kompaktna zgrada – troši manje energije

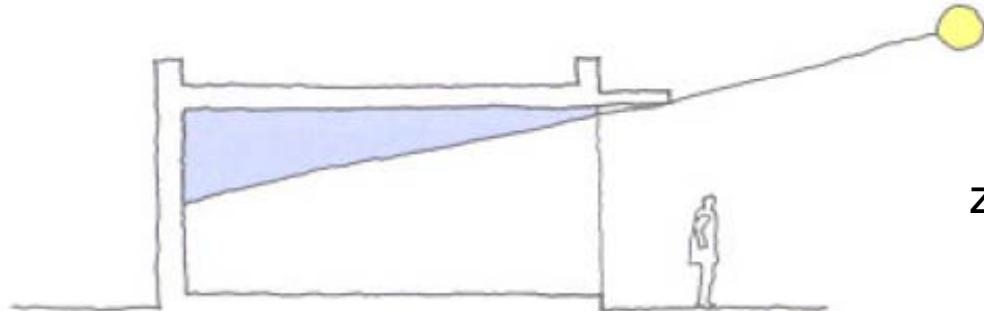
Korištenje energije

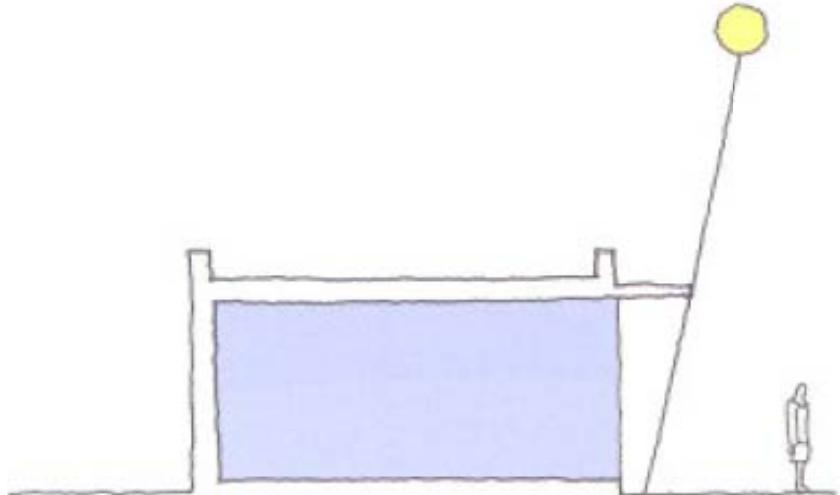
- pravilna orientacija zgrade
- veliki otvori prema jugu (otklon <30°)

Korištenje energije

zima – toplinski dobici

ljeto – zasjenjivanje

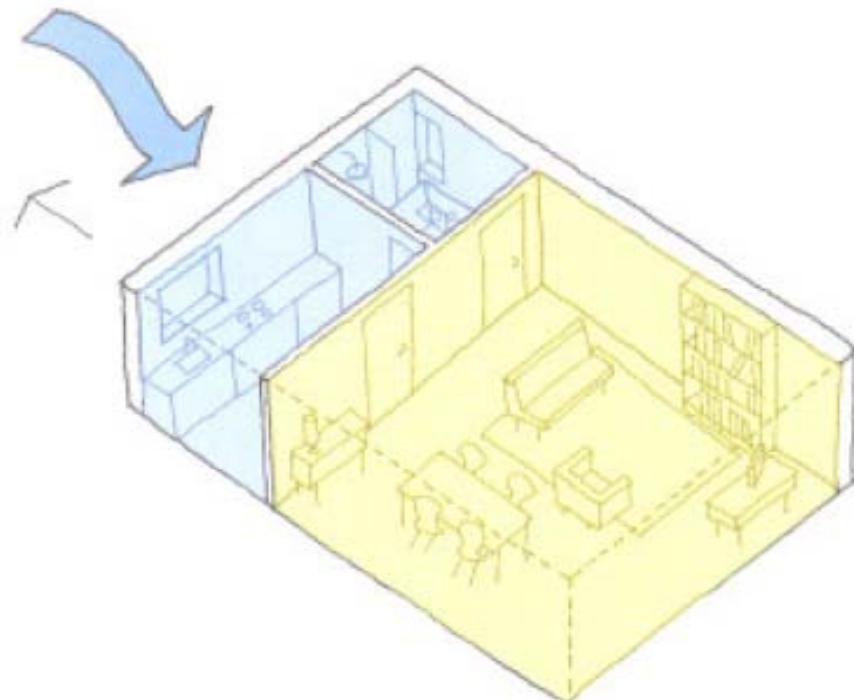

antonija bogadi dipl.ing.arh, emilija vlahek dipl.ing.arh, maja kireta dipl.ing.arh.

Korištenje energije

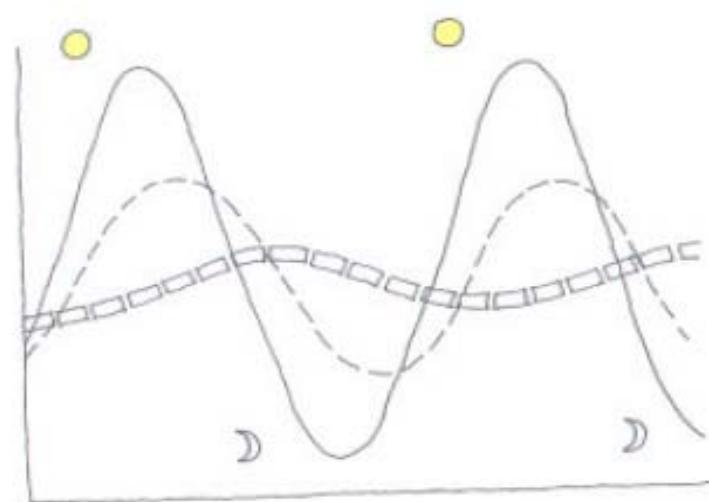
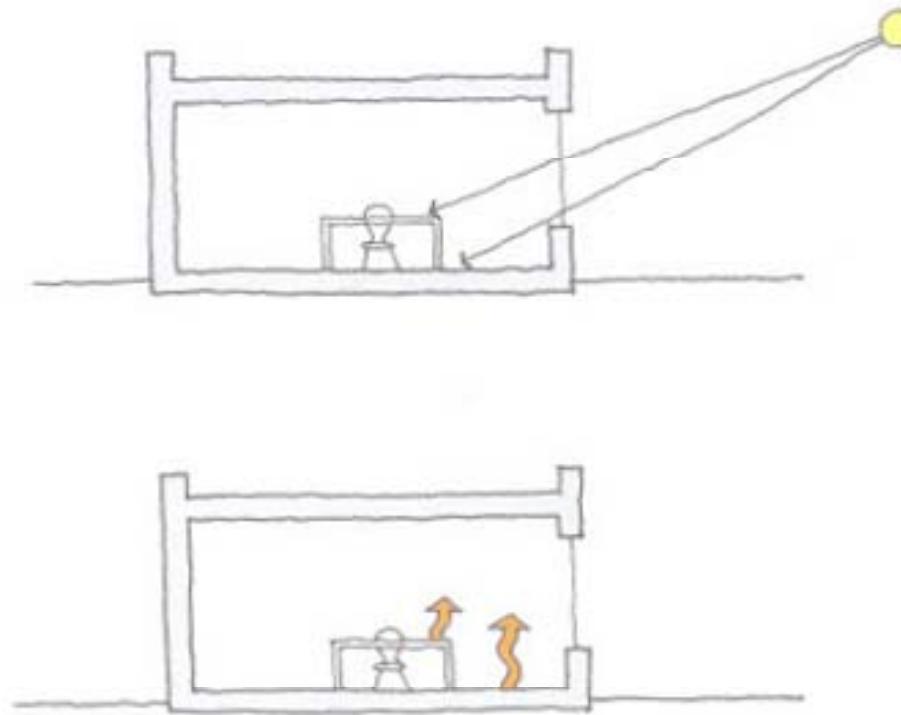
toplinsko zoniranje prostora

Korištenje energije

termalna masa - spremnik topline, poboljšava toplinsku stabilnost

— vanjska temperatura
- - - lagana konstrukcija
- - - masivna konstrukcija

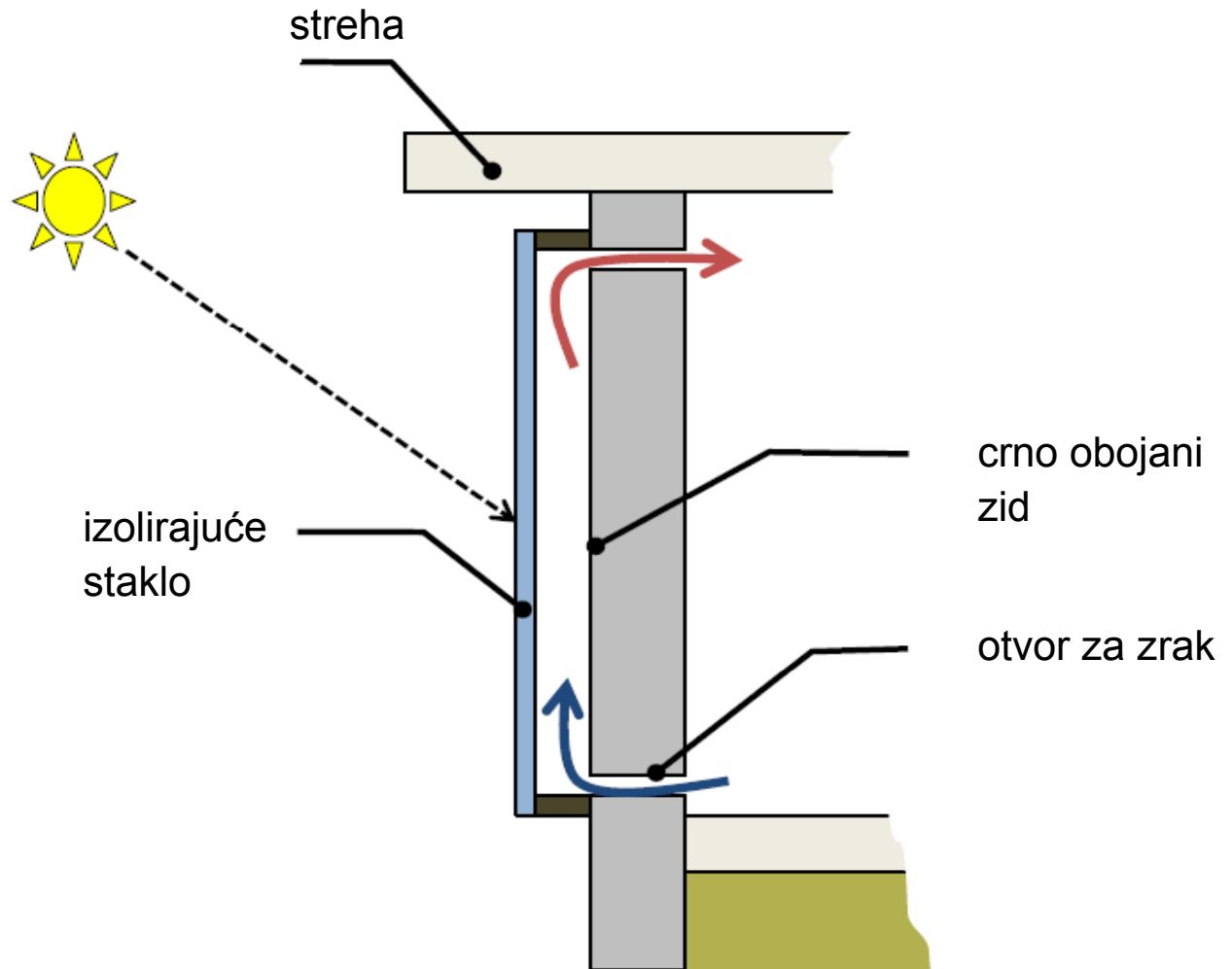
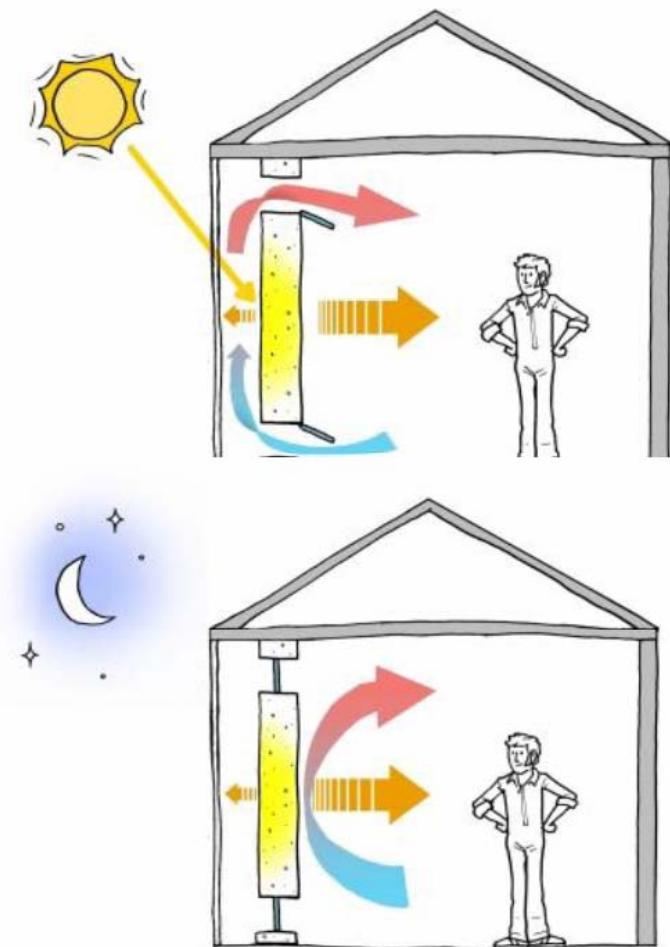

antonija bogadi dipl.ing.arh, emilija vlahek dipl.ing.arh, maja kireta dipl.ing.arh.

Korištenje energije

Trombeov zid

Korištenje energije

Aktivni solarni sustavi

- dodatna energija za rad
- dodatna oprema

Solarni kolektori za pripremu tople vode
(vakuumski i pločasti)

Fotonaponske ćelije za proizvodnju
el. energije

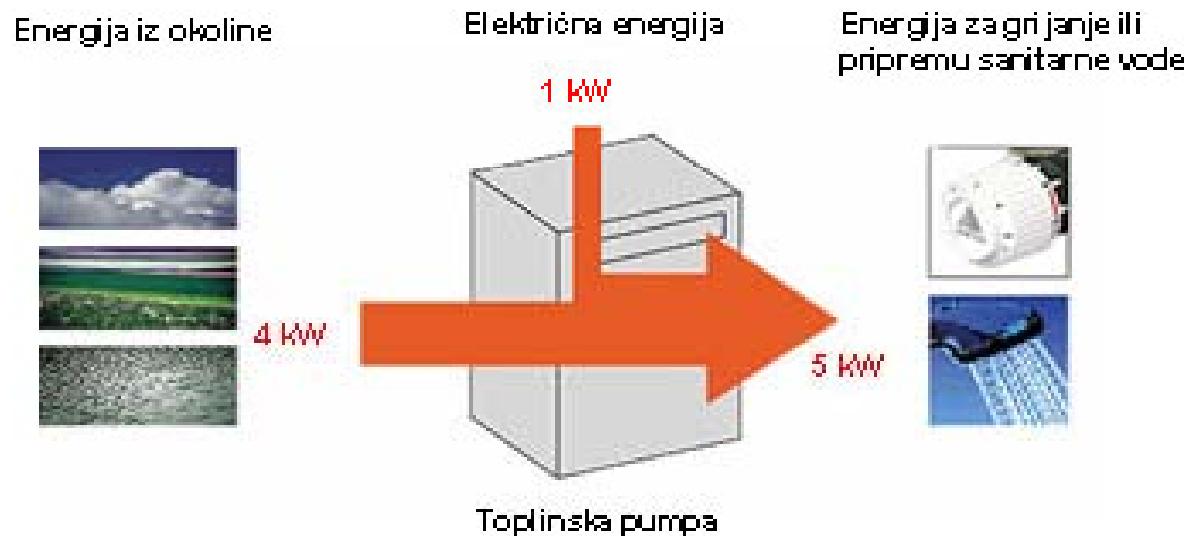

Korištenje energije

Toplinske pumpe

- koristi energiju zraka, zemlje ili vode za zagrijavanje zgrade
- obrnuti princip rada hladnjaka

Korištenje vode

150 l / dan za piće, pripremu hrane i osobnu higijenu

+

3500 l / dan skriveno u cigli, metalu, autima, odjeći i hrani

Ciljevi:

- smanjiti potrošnju (pitke) vode
- prikupljanje kišnice
- pročišćavanje otpadnih voda na licu mesta

antonija bogadi dipl.ing.arh, emilija vlahek dipl.ing.arh, maja kireta dipl.ing.arh.

Korištenje vode

Smanjenje potrošnje vode

upotreba perlatora (aeratora)
na pipama i tušu

dvokoličinsko ispiranje vodokotlića

ugradnja pametnih vodomjera

antonija bogadi dipl.ing.arh, emilija vlahek dipl.ing.arh, maja kireta dipl.ing.arh.

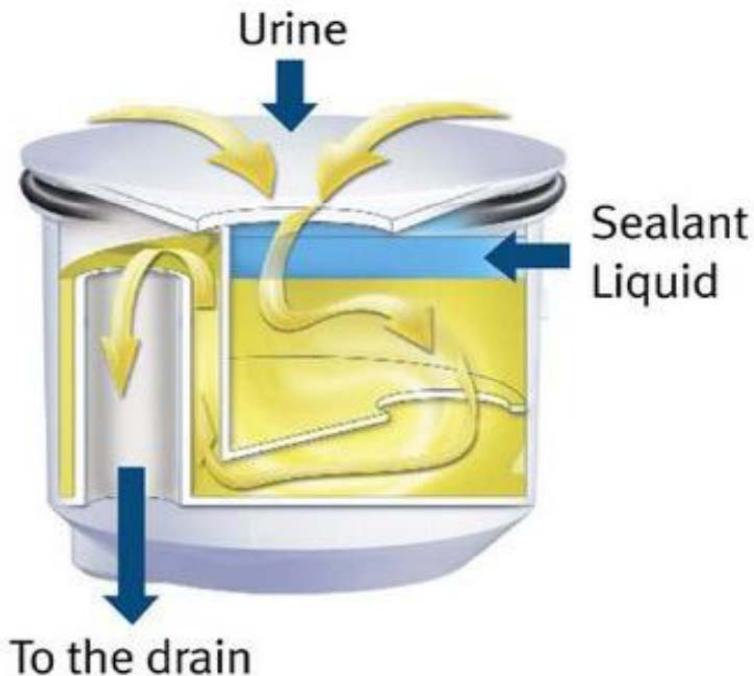
Korištenje vode

Smanjenje potrošnje vode

upotreba "suhih" pisoara i wc-a

upotreba kada smanjenog volumena

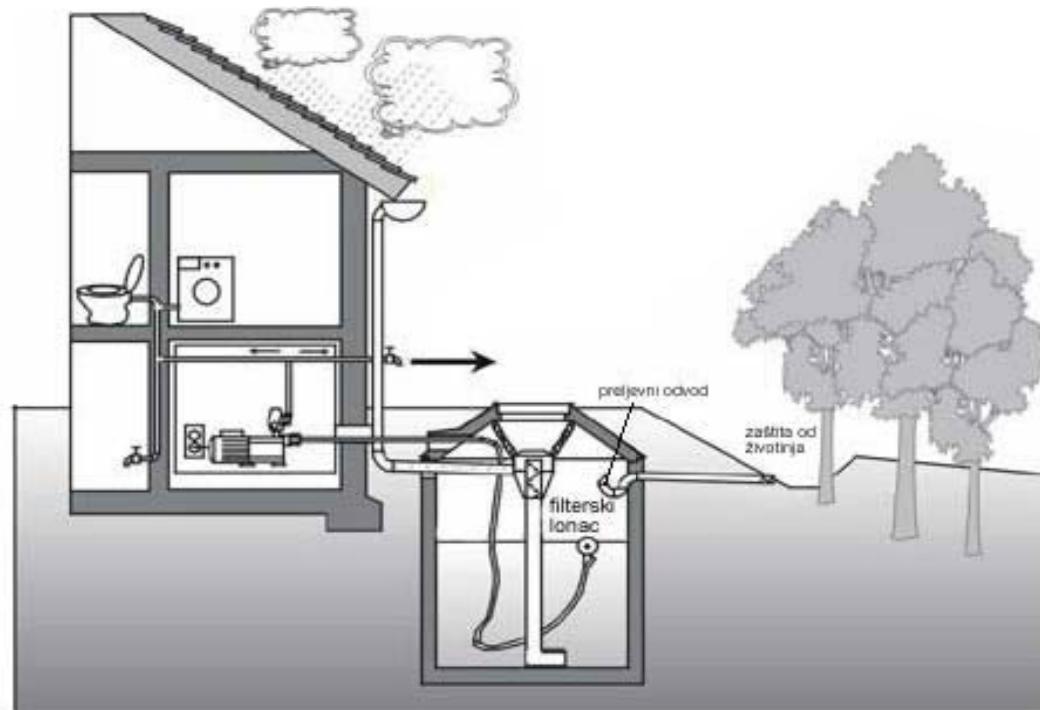

Korištenje vode

Prikupljanje kišnice

- smanjuje se opterećenje kanalizacijskog sustava
- ispiranje wc-a, pranje rublja i zalijevanje vrta

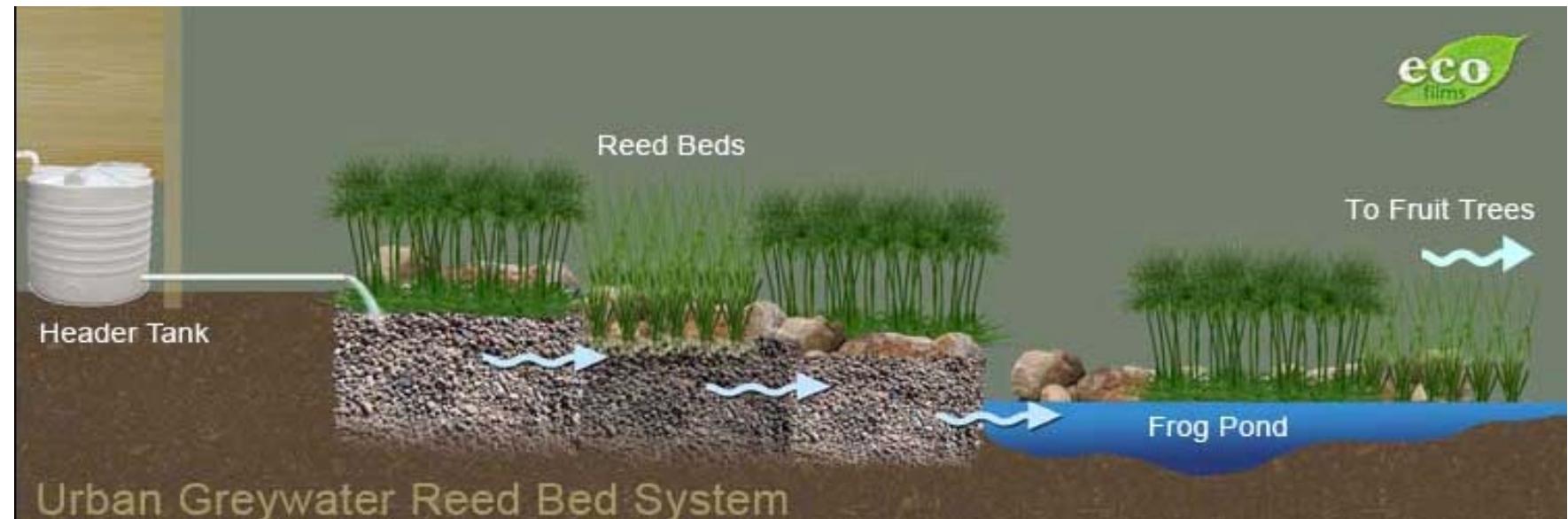

Korištenje vode

Pročišćavanje otpadne vode

- voda iz umivaonika, kade, perilice suđa i rublja – siva voda
- zahtijeva jednostavniji tretman nego voda iz zahoda – crna voda

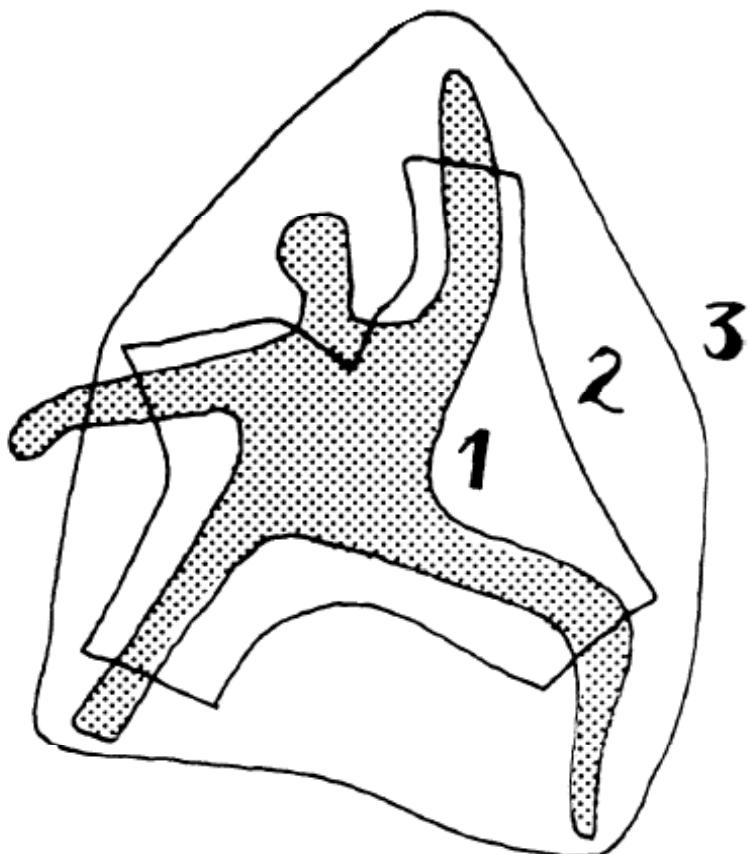

80 - 90% vremena provodimo u zatvorenom prostoru

sindrom bolesne zgrade

treća koža

Parametri:

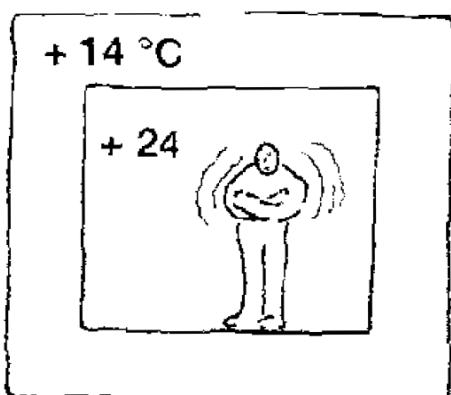
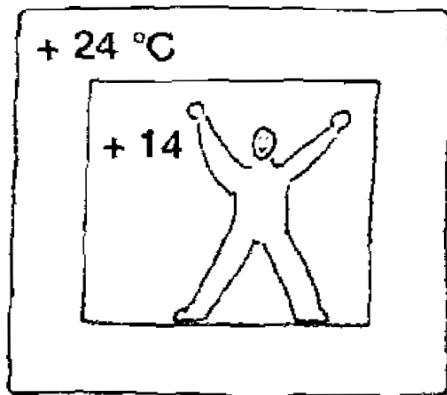
- toplinska ugodnost
- vlažnost zraka
- kvaliteta zraka
- osvijetljenje
- zvuk
- elektromagnetska i ionizirajuća zračenja

Zdravlje i ugodnost

Toplinska ugodnost – kad postotak nezadovoljnih ne prelazi određenu vrijednost

- temperatura zraka
- temperatura na ploham prostorije
- vlažnost zraka
- strujanje zraka
- razina odjevenosti
- razina fizičke aktivnosti

Vlažnost zraka

- vlaga iz tla – podzemna voda i kapilarna vlaga
- procurijevanje – loše projektantska rješenja i loša izvedba
- kondenzacija – toplinski mostovi i nedovoljno provjetravanje

Posljedice:

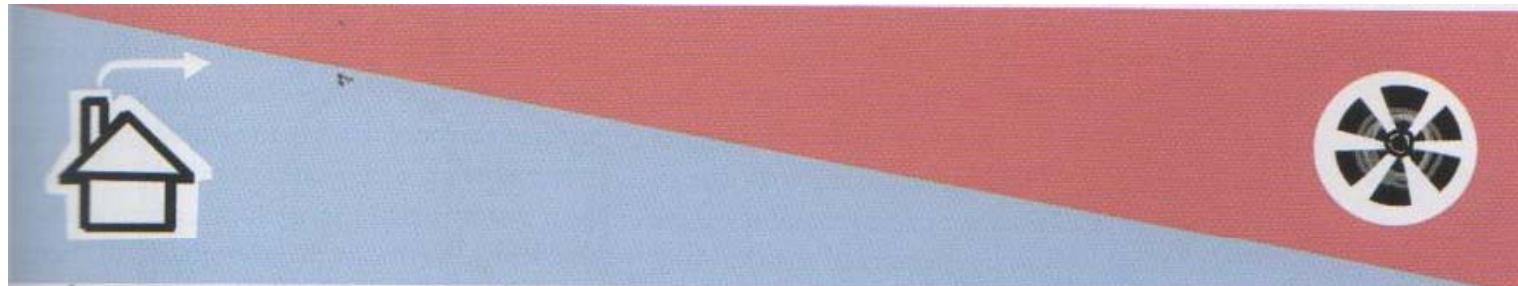
- propadanje konstrukcije
- razvoj mikroorganizama

Kvaliteta zraka

- smanjenje broja štetnih čestica (toksičnih emisija materijala)
- odvođenje otpadnih plinova (ustajalog zraka)
- odvođenje viška topline i vlage

prirodna

kombinirana

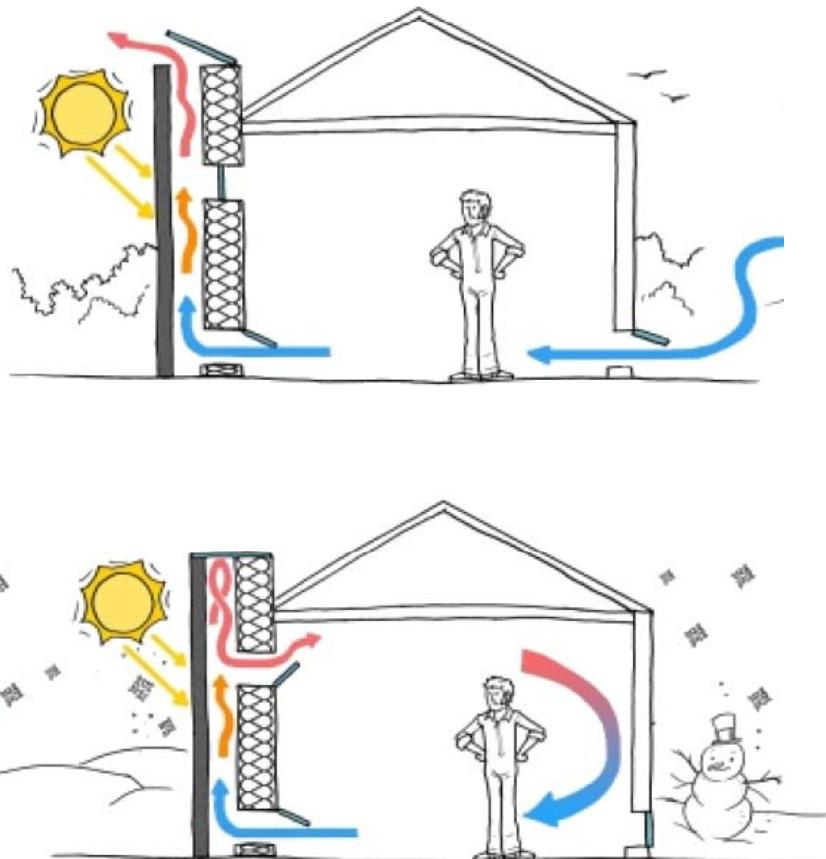
mehanička

Zdravlje i ugodnost

Sunčev dimnjak

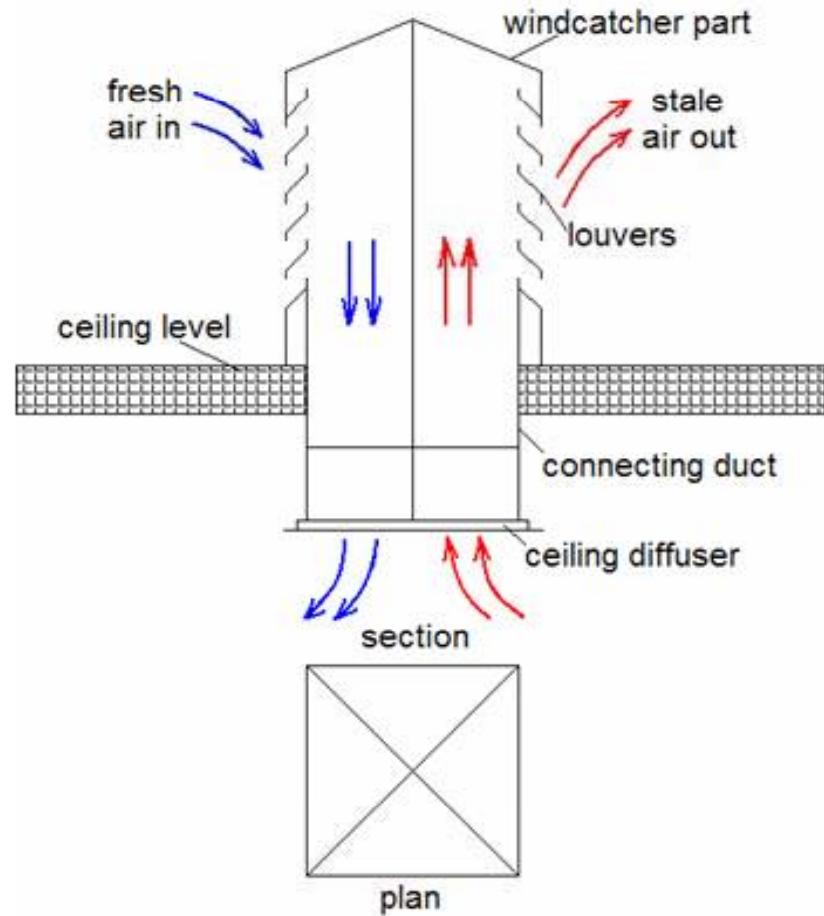
- prirodna ventilacija - efekt dimnjaka
- dimnjak obojan u crno

Zdravlje i ugodnost

Vjetrohvat

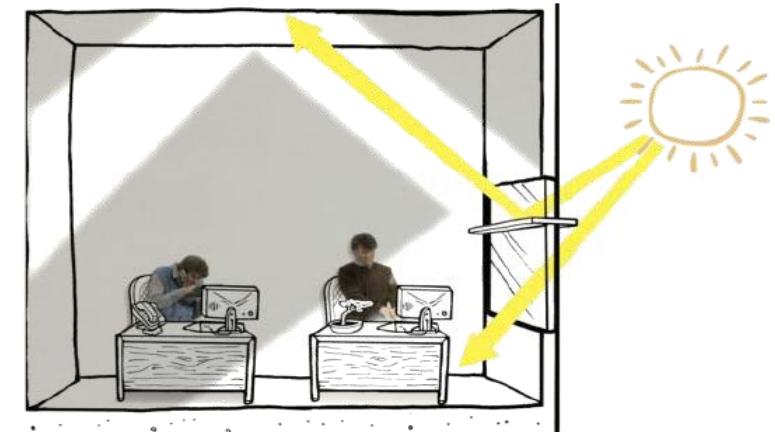
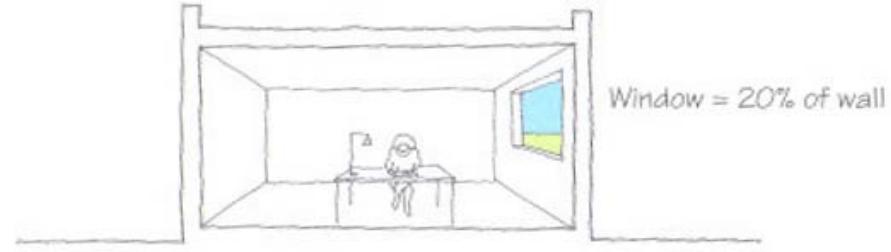

Zdravlje i ugodnost

Osvijetljenje - prirodno

- podržava bioritam čovjeka
- štedi energiju
- potrebno spriječiti pojavu blještanja zasjenjivanjem

Osvijetljenje - umjetno

- pravilno projektiranje – boja i intenzitet svjetla
- upotreba učinkovitih žarulja – s fluorescentnom cijevi i LED
- upravljanje rasvjetom – prigušenje + senzor prisutnosti + upravljanje rasvjetom ovisno o dnevnom svjetlu + upravljanje sjenilima

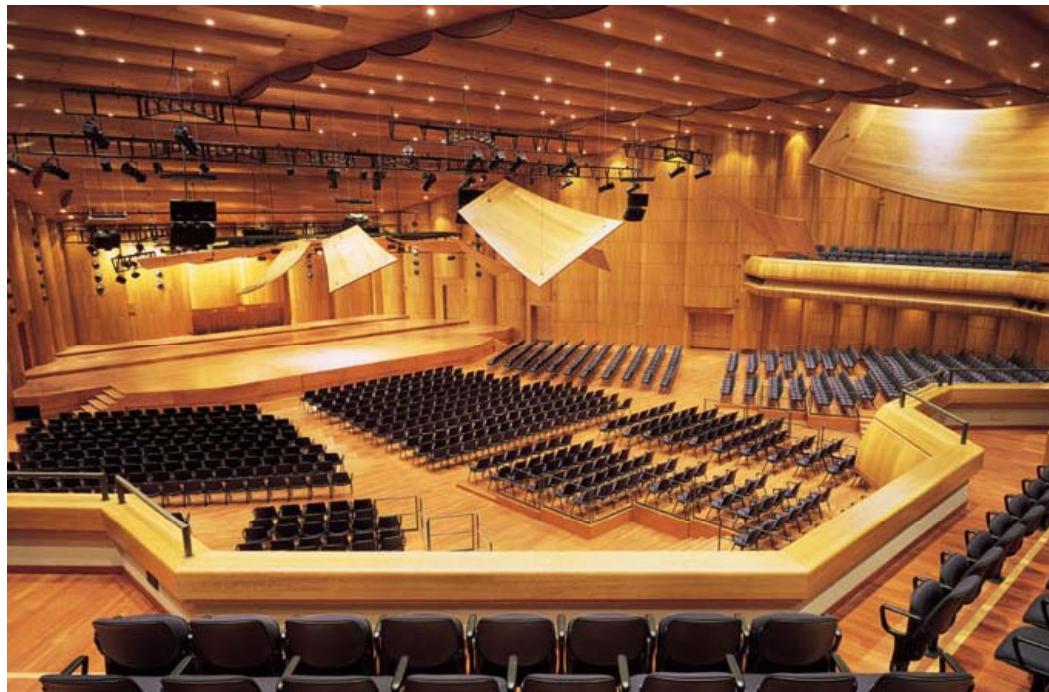

Zdravlje i ugodnost

Zvuk

- buka – udarna buka (plivajući pod) i prostorna buka (masivne i višeslojne konstrukcije)
- apsorpcija zvuka - posebni zahtjevi za vrijeme odjeka ovisno o namjeni prostora (koncertne dvorane, kazališta, sportske dvorane, crkve...)

Elektromagnetska i ionizirajuća zračenja

- električni uređaji, razvod el. instalacija, trafostanice, dalekovodi – stvaraju električna i magnetska polja
- radon – radioaktivni plin iz zemlje koji se skuplja u zgradama
- geomagnetska polja

Održiva krajobrazna arhitektura

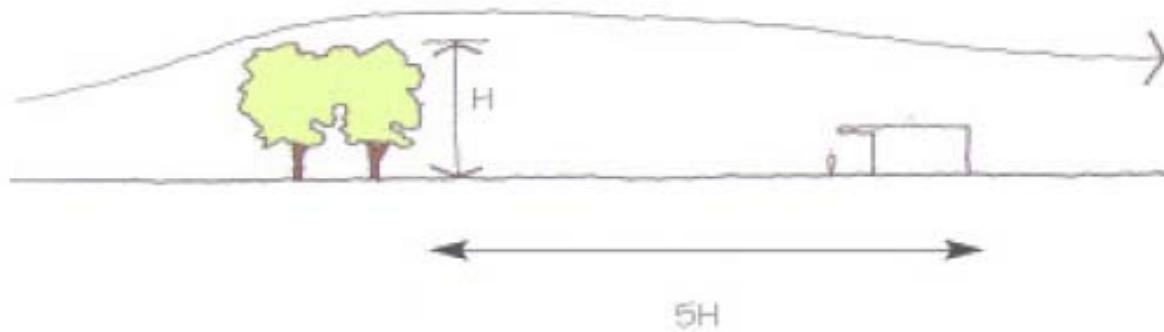
- apsorpcija CO₂
- bolja kvaliteta zraka
- zaštita od buke
- smanjenje efekta toplinskog otoka
- bolja mikroklima – sjena i zaštita od vjetra
- javnih prostori – za odmor, rekreaciju
- lokalno organski uzgojena hrana
- povećanje vrijednosti nekretnine
- niža razina održavanja

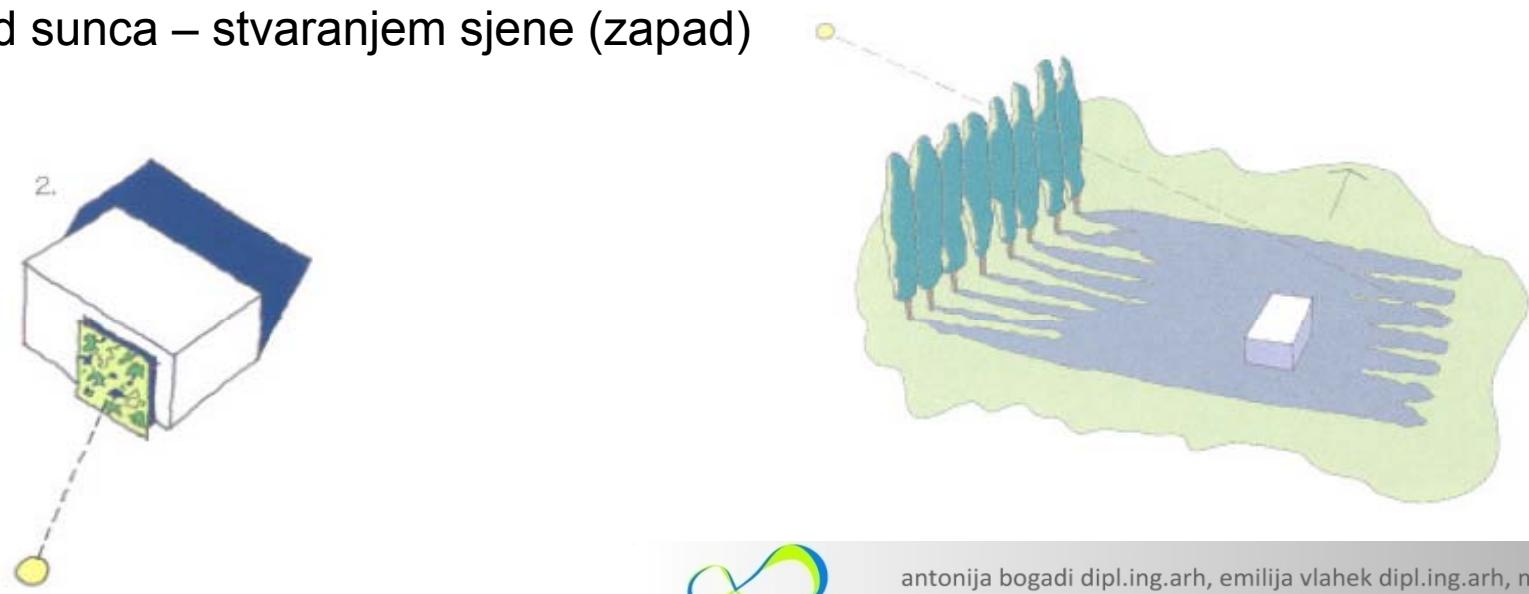
Biološka i društvena raznolikost

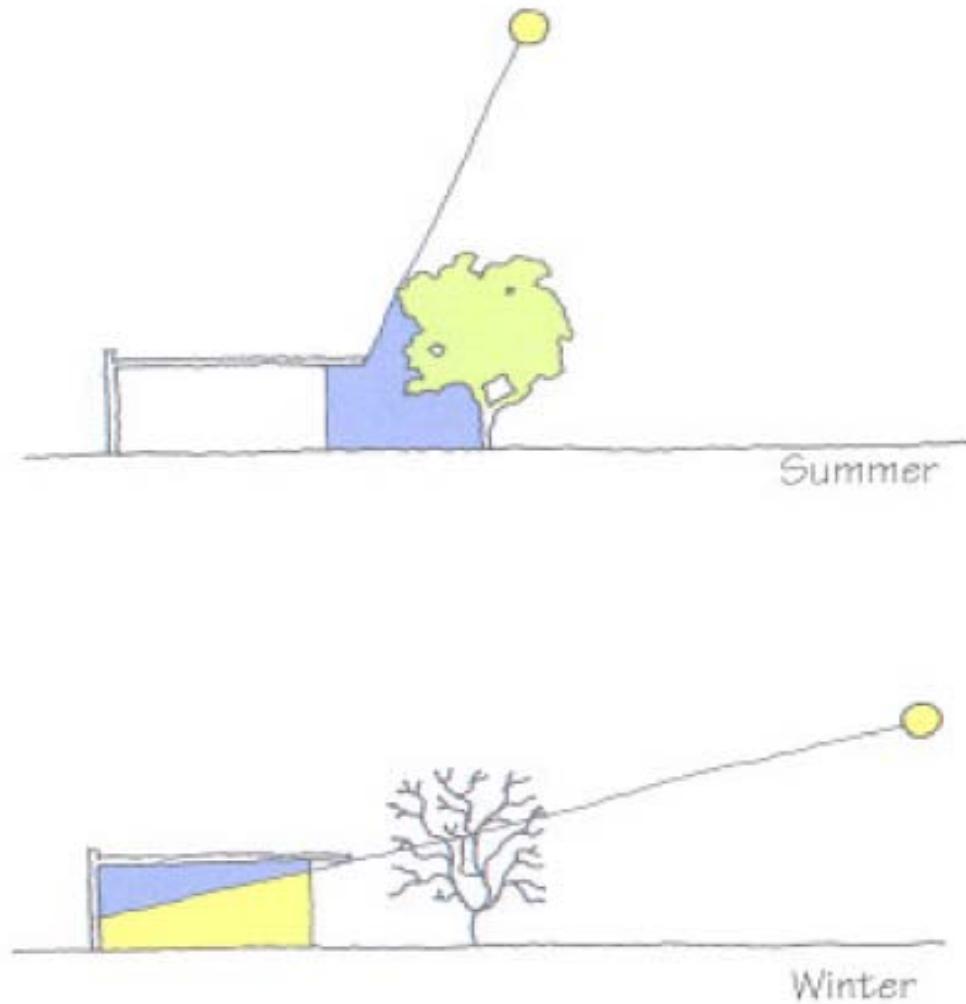
- zaštita od vjetra – smanjuje brzinu vjetra i hlađenje zgrade

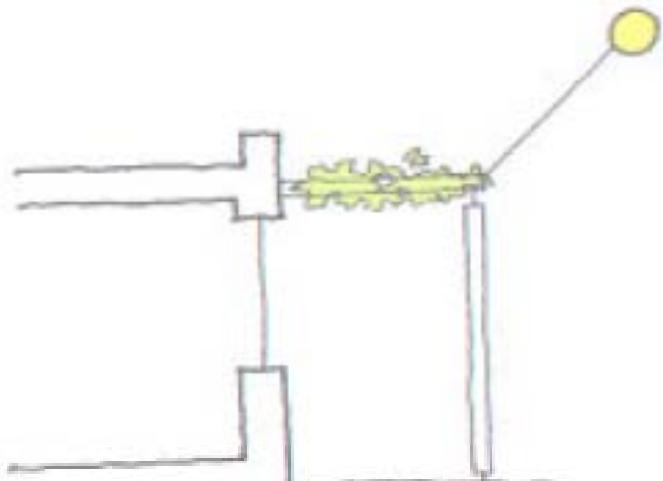
- zaštita od sunca – stvaranjem sjene (zapad)

Biološka i društvena raznolikost

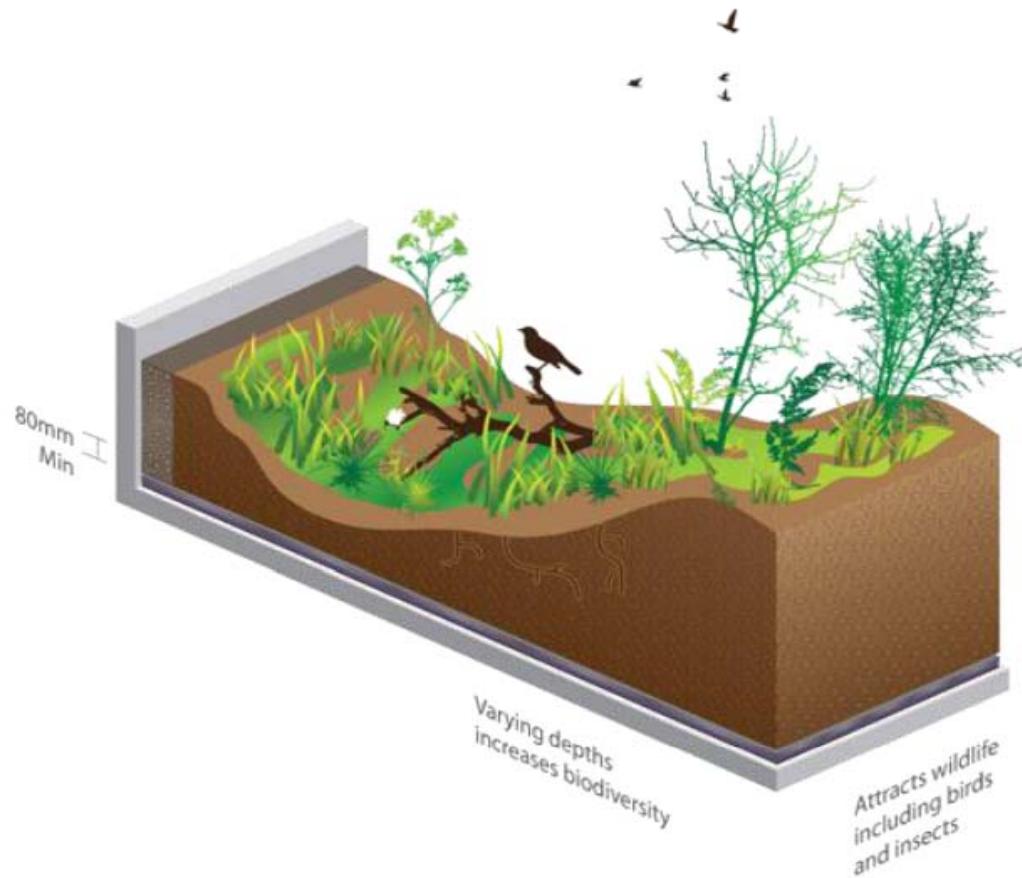
- zaštita od sunca – stvaranjem sjene (jug)

Biološka i društvena raznolikost

Zeleni krovovi

Biološka i društvena raznolikost

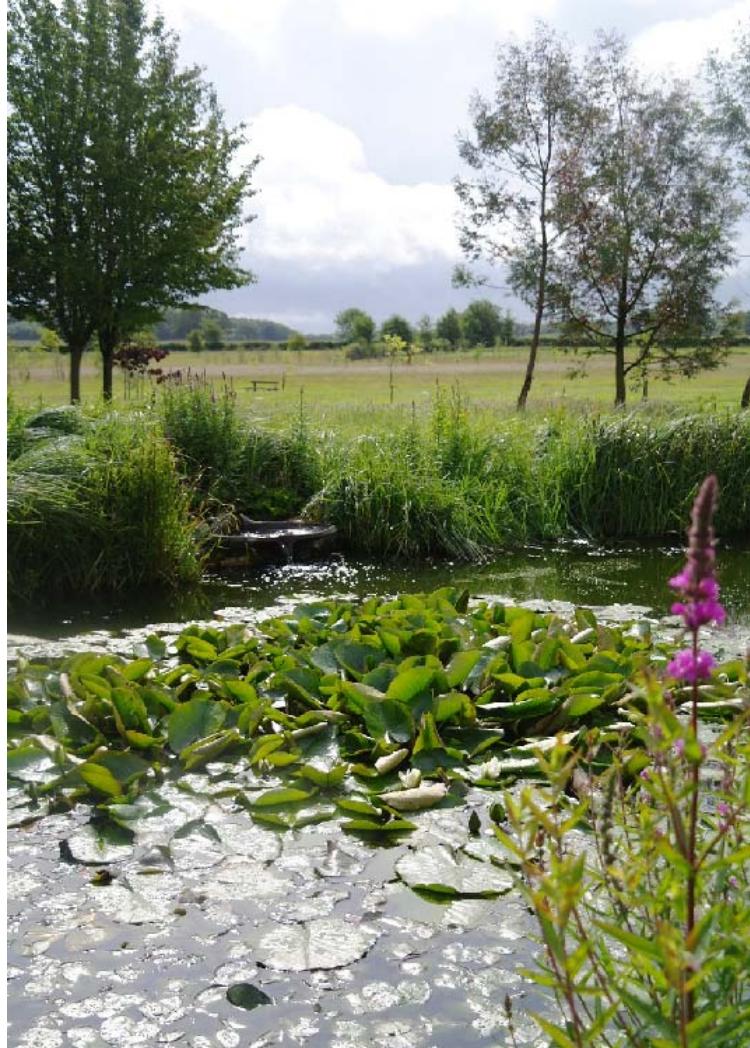

Zeleni zidovi

antonija bogadi dipl.ing.arh, emilija vlahek dipl.ing.arh, maja kireta dipl.ing.arh.

Biološka i društvena raznolikost

antonija bogadi dipl.ing.arh, emilija vlahek dipl.ing.arh, maja kireta dipl.ing.arh.

Biološka i društvena raznolikost

antonija bogadi dipl.ing.arh, emilija vlahek dipl.ing.arh, maja kireta dipl.ing.arh.